

TÖÖTAJATE JUHENDAMINE JA VÄLJAÕPE TÖÖKOHAL

Tööinspektsioon

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

Kust leida täpsemat infot?

Infot töökeskkonna korralduse, riskianalüüsi koostamise, isikukaitsevahendite ja teiste töökeskkonda puudutavate teemade kohta leiab tööinspeksiooni kodulehelt www.ti.ee.

Trükk: Boulevard55, www.b55.ee

Kujundus: Pins®, www.pins.ee

Sisukord

Töötajate juhendamine ja väljaõpe töökohal	lk 4
Töötajate juhendamise ja väljaõppe üldkorraldus	lk 9
Selgitus töövahendi kasutaja ohutusalase juhendamise ja väljaõppe kohta	lk 11
Soovitused, millele võiks pöörata tähelepanu ohutusalasel juhendamisel	lk 17
Juhendamine ja väljaõpe muude tegevuste kohta või kokkupuute puhul töökeskkonna ohuteguritega	lk 19
Küsimustik	lk 24

Töötajate juhendamine ja väljaõpe töökohal

Töötajate asjakohane töötervishoiu- ja tööohutusalane juhendamine ning väljaõpe mängivad ohutu töökeskkonna loomisel ja tagamisel ettevõttes olulist rolli. Juhendamine ja väljaõpe on tööandjapoolse ennetustegevuse vundamendiks, aidates vältida õnnetuste toimumisi ettevõttes ning tööst põhjustatud haigestumiste ja kutsehaigestumiste teket ning arenemist. Põhjalikult planeeritud ja asjatundlikult läbiviidud töötajate juhendamine ja väljaõpe võimaldab vältida valusaid õppetunde ning soodustab töö efektiivsuse parendamist ja kulude kokkuhoidu. Olulise ja loogiliselt järjestatud informatsiooni edastamine uutele töötajatele, kes kuuluvad suurimasse ohugruppi, aitab neid ettevõttesse sisseelamisel ning vähendab vigu oma töövõtete viimistlemisel ja tööülesannete täitmisel.

Käesolev brošüür on valminud nimetatud valdkonna olulisust silmas pidades. Püüame selles välja tuua olulisema informatsiooni, toetudes elust enesest võetud näidetele ning töötajate juhendamiseks ja väljaõppeks esitatavatele nõuetele. Samuti püüame vastata töötajate juhendamise ja väljaõppe korraldamise kohta kõige sagedamini esitatavatele küsimustele. Käesolevas brošüüris keskendutakse töövahendeid kasutavate töötajate juhendamise ja väljaõppe põhiaspektidele ning antakse lühiülevaade juhendamise ja väljaõppe kohustusest muude tegevuste või töökeskkonna ohutegurite puhul. Tööinspektsiooni näited praktikast tõestavad käesoleva valdkonna olulisust ja toovad välja puudujääke, mis ettevõtetes töötajate juhendamise ja väljaõppe korraldamisel esinevad.

Järgnevalt mõned näited toimunud tööõnnetustest, mille ühiseks tunnuseks oli töötaja puudulik juhendamine ja väljaõpe.

NÄIDE 1: Töötaja tööülesandeks oli tootmisruumide desinfitseerimine seebikivi 3-protsendilise lahusega. Desinfitseerimisseade asus autol ja tavaliselt olid autos spetsiaalsed ühekordseks kasutamiseks ette nähtud lahust mitteläbilaskvad kilekaitseriided. Kuid kilekaitseriided olid autos otsa lõppenud ja töötaja kasutas tootmisruumi eesruumis olnud sanitaarseks otstarbeks kasutatavat mitteveekindlat riietust, mis ei olnud ette nähtud kaitseks sööbiva desolahuse eest. Lisaks kasutas ta silmade ja hingamisteede kaitseks respiraatoriga kaitsemaski, kummikindaid ja jalanõude kaitse sukki. Pildil (vt lk 5) on näha töötaja, kes kasutab kõiki kohustuslikke isiku- kaitsevahendeid.

Desinfitseerimise käigus hakkas pihustuspüstoli ja survevooliku ühenduskoha vahelt tilkuma desinfitseerivat lahust kaitseriietusele parema jala piirkonnas. Tundes töötamise ajal põletust, peatas töötaja töö, pesi söövitatud kohta veega ja jätkas seejärel tööd. Järgmisel hommikul tööle tulles oli põletuskoht jalal väga punane ja töödejuhataja viis töötaja haiglasse, kus tal diagnoositi parema alajäseme keemiline põletus. Töötaja oli ettevõttes töötanud alles kaks kuud. Tööandja oli koostanud pesijale-desinfektorile küll ohutusjuhendi, kuid selles ei olnud selgeid nõudeid isikukaitsevahendite valikule desinfitseerimistöödel. Seetõttu valis töötaja sobiva kaitseriietuse puudumisel desolahuste eest mittekaitstva riietuse. Samuti puudusid töötajal teadmised võimalike tervisekahjustuste kohta sööbiva ainega töötamisel, mistõttu jalal põletuse tundmise tagajärjel ta küll pesi jalga, kuid jätkas siiski töötamist sobivat kaitseriietust hankimata.

Toimunud õnnetuse juures on taunitav ka asjaolu, et õnnetuskohal koos kannatanuga töötanud kogenud töötaja ei selgitanud vähese kogemusega töötajale sobiva kaitseriietuse kasutamise vajadust. Temal endal oli seljas nõuetekohane kaitseriietus, kuid ta ei juhtinud kaastöötaja tähelepanu riietuse puudumisele isegi pärast seda, kui kaastöötaja oli tundnud põletust ja käinud jalga pesemas. Normaalne on, et kaastöötajad reageerivad ohutusnõuete rikkumisele enne õnnetuse juhtumist ja selgitavad, eriti uutele töötajatele, mida ohutusnõuete eiramine võib kaasa tuua.

NÄIDE 2: Töötaja töötas mahlavillimistsehhis. Pakkemasinal töötades oli tema tööülesandeks jälgida pakkemasina tööd ning lisada masinasse korke ja pakendeid. Kui pakkemasinas oli üks mahlapakk viltu läinud, avas töötaja seadet seiskamata pildil nähtava pakkemasina ukse ja hakkas parema käega mahlapakki kohendama.

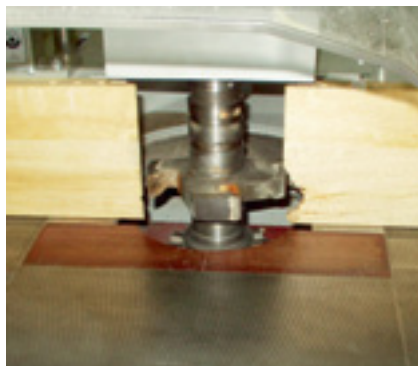
Samal ajal haaras üks masina tiirlevatest haaratsitest käe kaasa ning käsi jäi haaratsi ja masina korpuse vahele. Töötajal õnnestus küll käsi masinast kätte saada, kuid paraku luumurdudega.

Ehkki töötaja oli ettevõttes töötanud juba kolm aastat, töötas ta antud liinil puhkuseasendajana esimest nädalat. Kogu ohutusala juhendamine oli piirdunud sellega, et puhkusele läinud töötaja oli ära näidanud pakkemasina põhifunktsioonid. Tööandjapoolset ju-

hendamist ja väljaõpet pakkemasinal töötamiseks ei olnud töötajale korraldatud. Seda ei olnud võimalik ka korrektselt teha, sest ettevõttes puudus ohutusjuhend pakkemasina kohta. Töötaja sõnul juhtus õnnetus seetõttu, et ta ei tundnud sisulist tööprotsessi.

Lisaks puudustele töötaja juhendamises tingis tööõnnetuse toimumise kindlasti ka asjaolu, et töödandja oli välja lülitanud seadme valmistaja poolt ette nähtud blokeeringu, mis oleks ukse avamisel seisanud kogu liini töö. Töötaja sõnul oli see maha võetud juba enne tema antud töökohal tööleasumist. Toimiv blokeeringu oleks välis- tanud juhendamata ja väljaõpetamata töötaja käe sattumise masina liikuvate osade vahele.

NÄIDE 3: Töötaja teostas freespingil otsasüvise freesimist puitdetailile mõõtme- tega 2150x70x58 mm. Pärast kahe detaili töötlemist avastas töötaja, et detaili soon on mõnest kohast paksem ja arvas, et on vaja vasakut piirajat reguleerida. Kuna ta ei osanud pinki reguleerida ja töötaja sõnul polnud hommikuse vahetuse alguses ka kelleltki abi küsida, siis proovis ta detaili süvistada lõikeinstrumendi pöörlemisuu- nas. Kui tooriku ots oli liikunud üle va- sakpoolse tugijoonlaua serva, puutus see kokku freesiteraga ning jõu äkiline suu- renemine lõi töötajal tooriku käest ja seda lõikeinstrumendi kohalt toetanud vasak käsi sattus vastu freesiterade tööpiirkonda. Kaitsekatet töötaja ei kasutanud ega osa- nudki kasutada.

Töötaja oli ettevõttes töötanud kolm kuud. Ta ei olnud eelnevalt samalaadset tööd teinud ega tundnud antud tööpingil töötamise ohutuid töövõtteid (ei osanud pinki reguleerida ega teadnud, millal ja kuidas kasutada kaitsekatet). Ettevõttes oli küll koostatud freespingi ohutusjuhend, kuid selles ei kirjeldatud kaitsekatte vajadust ja selle reguleerimise nõudeid. Registreeritud oli küll töötaja iseseisvale töötamisele lubamine, kuid see oli toimunud juba enne töötaja esmajuhendamist. Töötaja ise- seisvale tööle lubanud tootmisjuht ei olnud veendunud, kas töötaja tunneb töötervis- hoiu ja tööohutuse nõudeid ning oskab neid praktikas rakendada.

NÄIDE 4: Ehitusplatsil teostati ehitise fassaadile ava sisselõikamist elektrilise kes- taslõikuri abil. Ülemise horisontaalse roovi eemaldamiseks lõigati kõigepealt läbi roovi vasakpoolne ots. Roovi parempoolse otsa läbilõikamise ajal seisis üks töötaja- test vasakpoolses nurgas ja püüdis roovi horisontaalasendis hoida. Kui kaastöötaja lõikas lahti parempoolse roovi otsa, kaotas vasakul seisev töötaja aga ootamatult tasakaalu ja kukkus koos 4 kg kaaluva läbilõigatud rooviga 7 m kõrguselt maapin-

nale vastu äärekivisid. Kukkumise tulemused olid väga tõsised – lülisambamurd ja seljaajuvigastused.

seintega kaitstud alal. Kahjuks võib kõrguses töötamisel kukkumiseks piisata ka ainult ühest piirestatata küljest ja kõrgelt kukkumised on tihti väga tõsiste tagajärgedega.

NÄIDE 5: Töötaja puuris ukselengi külgmistesse detailidesse auke. Selleks oli vaja puidupuurpingil 7 mm puuriga puurida detailidesse kolm auku. Pärast iga augu puurimist tuleb detail asetada uude positsiooni. Järjekordsel detaili uude positsiooni ümberpaigutamisel sattus töötaja vasak käsi puurpingi liikuva löiketera lähedusse ja kinnastatud käsi sattus vastu puuritera.

Töötaja oli selles ettevõttes tööl olnud ainult 10 päeva. Töötaja tööleasumisel ei olnud talle korraldatud ei ohutuselast juhendamist ega väljaõpet. Samuti ei olnud ettevõttes koostatud ohutusjuhendit puidupuurpingi kohta. Seetõttu ei osanud töötaja pidada ohtlikuks olukorda, kus puurpingi löiketera ette paigaldatud kate ei olnud nõuetekohane ning töötaja kandis pöörleva tööorganiga töövahendi kasutamisel kindaid.

NÄIDE 6: Ettevõttes oli kasutusel tootmisliin, mis koosnes hõõvelpingist ja kahekettalisest saagpingist. Saagpingis lõigatud detailid võttis transportööriilt vastu töötaja, kelle ülesandeks oli töödeldud detaile sorteerida ja ladustada. Müra vähendamiseks oli saagpingi ette paigaldatud puidust sein. Seetõttu töötaja tavatöötamise ajal saagpinki ei näinud ja selle tööd korraldas operaator. Kuid töövahetuse lõppedes pidi detailide sorteerimise ja ladustamisega tegelema 19-aastane naistöötaja osalema tootmisliini ümbruse koristamisel. Ühele saeketta all olevale väljatõmbe-

ventilatsiooni metallvarrastest restile oli jäänud väike puitklots. Töötaja tõstis puitklotsi eemaldades kätt veidi kõrgemale ja seetõttu sattus käsi vastu saeketast, mis vigastas käe kõõluseid.

Töötajat oli juhendatud küll tema tavatöö – detailide liinilt vastuvõtmise, sorteerimise ja ladustamise – kohta, kuid ohtudest, mis esinesid tootmisliini koristamisel, ei olnud ta teadlik. Tööõnnetuse järgselt ütles töötaja, et ta teadis küll, et puitseina taga asuval tootmisliinil on kusagil saekettad, aga kus need asuvad, ta ei teadnud. Ta sai seda teada alles pärast seda, kui saeketas ta kätt löikas.

NÄIDE 7: Töötaja töötas puiduliimimispingil, mille üheks osaks olid rullvaltsid. Tööpäeva lõpus hakkas töötaja valtsi rulle liimist puhastama. Puhastamist viidi läbi töötaval pingil. Selle käigus jäi töötaja vestihölm pöörlevate valtside vahele. Töötaja hakkas vesti pöörlevate valtside vahelt välja sikutama, kuid selle tulemusel sattus valtside vahele ka tema käsi. Valtsid seiskusid alles pärast seda, kui käsi oli peaaegu õlani valtside vahelt läbi läinud. Valtside kohal oli hädaseiskamisseadis – punast värvi tross. Sellele suvalises kohas vajutades tööpink seiskus. Paraku ei teadnud töötaja punase trossi otstarvet. Talle ei olnud seda selgitatud ja seetõttu ei julgenud töötaja seda trossi puudutada. Õnnetus oleks jäänud toimumata, kui töötaja oleks vajutanud trossi kohe pärast vesti valtsirullide vahele jäämist.

Töötajate juhendamise ja väljaõppe üldkorraldus

Töötaja tööleasumisel viib töökeskkonnaspetsialist läbi töötaja sissejuhatava juhendamise tööandja kinnitatud juhendi alusel.

Sissejuhatav juhendamine peab sisaldama:

- ettevõtte töökorralduse, sisekorraeskirjade ning töötervishoidu ja tööohutust reguleerivate õigusaktide tutvustamist;
- töötervishoiu ja tööohutuse tagamiseks rakendatavate abinõude tutvustamist;
- juhiseid käitumiseks õnnetusohu või tööõnnetuse korral;
- juhiseid keskkonna saastamisest hoidumiseks;
- töötaja kohustusi ja õigusi vastavalt õigusaktides sätestatule;
- töökeskkonnavoliniku, esmaabiandja ja tööinspektsiooni kohaliku asutuse kontaktandmete tutvustamist.

Töökeskkonnavoliniku, esmaabiandja ja tööinspektsiooni kohaliku asutuse kontaktandmed peavad olema fikseeritud sissejuhatavas juhendis. Samas võivad need andmed asuda ka mujal, näiteks infotahvilil või muus teabeallikas, kui sissejuhatavas juhendis on määratletud täpselt koht, kus andmetega tutvuda saab.

Töötaja esmajuhendamine viiakse läbi töötamiskohal, kus töötaja hakkab oma tööülesandeid täitma. Esmajuhendamise läbiviijaks on tööandja määratud pädev isik.

Esmajuhendamisel tutvustatakse töötajale:

- tööandja koostatud ja kinnitatud ohutusjuhendeid tehtava töö või kasutatavate seadmete, masinate, tööriistade, veokite ja muude töövahendite kohta;
- töökeskkonna ohutegureid ja vajalike isikukaitsevahendite kasutamist;
- ergonoomiliselt õigeid tööasendeid ja -võtteid;
- töötajale ettenähtud töökorraldust;
- tule- ja elektriohutusnõudeid;
- hädaabitelefoni, esmaabivahendite ja tulekustutusvahendite asukohta;
- töökohal kasutatavaid ohumärguandeid ning evakuaatsioonipääsude ja -teede asukohta.

Täiendjuhendamine tuleb töötajale korraldada:

- uute töötervishoiu ja tööohutuse juhendite või õigusaktide kehtestamisel või kehtivate nõuete muutumisel;
- töökorralduse muutmisel või kui tema töös on olnud kolmest kuust pikem vaheaeg;
- tehnoloogia või töövahendite vahetamisel või uuendamisel;
- töötaja ümberpaigutamisel teisele tööle või tema tööülesannete olulisel muutumisel;
- kui töötaja rikkus tööohutusnõudeid, mis põhjustas või oleks võinud põhjustada tööõnnetuse;
- tööde või tegevuse puhul, mis ei kuulu töötaja töölepinguga määratud tööde või ametikohustuste hulka;
- kui struktuuriüksuse juht või töötaja ise peab seda vajalikuks;
- kui tööinspektor peab seda vajalikuks.

Täiendjuhendamise sisu ja mahu määrab tööandja.

Perioodilise (näiteks 6 kuu või aasta möödumisel) täiendjuhendamise korraldamist seadusandlusega nõutud ei ole. Tööandja võib aga soovi korral kehtestada ettevõttes perioodilise juhendamise teostamise. Väljaõpe ohutute tövõtete omandamiseks korraldatakse töötajale pärast esmajuhendamist, vajadusel ka pärast täiendjuhendamist.

Täpsem teave, millele tuleb pöörata tähelepanu eelnimetatud juhendamiste ja väljaõppe läbiviimisel, on käsitletud töötervishoiu ja tööohutusosalase koolituse ja juhendamise juhendmaterjalis, mis on kättesaadav nii Terviseameti kodulehel (www.terviseamet.ee) kui ka viitena Tööinspektsiooni kodulehel.

Töötaja sissejuhatav, esma- ja täiendjuhendamine, väljaõpe ning töötaja iseseisvale tööle lubamine registreeritakse sellekohases päevikus või andmebaasis. Registreeritavate andmete sisu on määratletud sotsiaalministri 14. detsembri 2000. a määruses nr 80 „Töötervishoiu ja tööohutusosalase väljaõppe ja täiendõppe kord”.

Siinjuures ei ole oluline päeviku või andmebaasi (nt registreerimiskaardid) vorm, vaid asjaolu, et oleksid fikseeritud „Töötervishoiu- ja tööohutusosalase väljaõppe ja täiendõppe korra” §-s 8 loetletud andmed.

Juhendite kättesaadavus sisevõrgus ei ole piisav, et juhendamise nõue sellega täideks lugeda. Juhul kui ettevõtte soovib tutvustada oma töötajatele ohutusjuhendeid digitaalsel kujul, tuleb nende juhenditega tutvumise registreerimiseks luua eraldi andmebaas, kus oleks võimalik isiku autentimine digitaalallkirjaga. Andmebaasis fikseeritavad andmed peavad vastama „Töötervishoiu- ja tööohutusosalase väljaõppe ja täiendõppe korra” § 8 nõuetele.

Selgitus töövahendi kasutaja ohutusalase juhendamise ja väljaõppe kohta

Nõuded töövahendi kasutaja ohutusalase juhendamise ja väljaõppe kohta

Tööandja peab tagama töövahendi kasutajale vajaliku väljaõppe ja ohutusalase juhendamise ning koostama ja kinnitama kasutatava töövahendi ohutusjuhendi. Samuti peab andma töötajale juhised keskkonna saastamisest hoidumiseks.

Töövahendi ohutusjuhendi koostamisel on kohustuslik ja oluline arvestada selle valmistaja koostatud kasutusjuhendit. Masina valmistaja koostatud juhend peab sisaldama kõiki vajalikke, eelkõige ohutust käsitlevaid juhiseid masina kasutuselevõtmiseks, hoolduseks, kontrolliks, korrektse töötamise kontrolliks ja vajadusel remondiks.

Mil moel ettevõttes ohutusjuhendeid koostada, on tööandja otsustada. Püüame selgituses anda ülevaate põhilistest punktidest. Loodame, et see vastab mitmetele küsimustele, mis võivad ohutusjuhendi koostamisel esile kerkida.

Ohutusalase juhendamise sisu, ohutusjuhendis sisalduv informatsioon

Seletame lihtsamate näidetega lühidalt lahti ohutusalase juhendamise käigus edastamiseks nõutud teabe sisu.

Edastatava teabe ja planeeritavate abinõude kavandamisel ning ohutusjuhendi koostamisel võiks võtta arvesse nii kasutusjuhendis sisalduvat informatsiooni kui ka töövahendi kasutamisel omandatud kogemusi, riskianalüüsi ja sisekontrolli tulemusi, tööõnnetuste ja õnnetusohutude ning -juhtumite uurimismaterjale. Samuti võivad töövahendite hooldustööde käigus ilmnedu probleemid, mis viitavad töövahendite hooletule kasutamisele või töövahendi konstruktsiooni puudulikkusele. Töötajate tähelepanu suunamine käesolevatele probleemidele aitab tööõnnetusi ettevõttes ennetada.

Ohutusalane juhendamine peab hõlmama:

- **teavet ohtude ja ohuolukordade kohta, mis kaasnevad või võivad kaasneda töövahendi kasutamisega, ning selle kasutamisel omandatud kogemusi.**

Antakse teavet ohtude ja ohuolukordade kohta, mis kaasnevad või võivad kaasneda töövahendi kasutamisega, ning selle kasutamisel saadud kogemustest, sh ka ettevõttes esinenud õnnetuslähedastest olukordadest, kus töötaja oleks võinud saada vigastusi, kuid õnnelike asjaolude kokkusattumisel jäi seekord tööõnnetus toimumata. Valutum on õppida ohuolukordadest, kus töötaja õnneks vigastada ei saanud, kui tööõnnetusest, mis on kaasa toonud töötaja vigastuse.

- **abinõusid, mida tuleb rakendada kasutaja ja teiste töökeskkonda lubatud isikute ohutuse tagamiseks.**

Tuuakse välja abinõud, mida tuleb rakendada isikute ohutuse tagamiseks. Nii on näiteks mootorsae kasutamisel oht lõigata saeketiga jalasäärde, kuid tänu isikukaitsevahendite ehk mootorsaemehe pükste kasutamisele võib selle tagajärg olla oluliselt väiksem. Suuregabariidiliste detailide tõstmisel võivad puruneda lastihaardevahendid, isikute ohutuse tagab distantsi hoidmine tõstekohast ja teisel dusteekonnast.

- **teavet töötamiskohal või selle läheduses asuvatest suurema ohuga töövahenditest.**

Antakse teavet töötamiskohal või selle läheduses olevatest suurema ohuga töövahenditest, et töötaja oskaks tööle asudes neist tulenevatest ohtudest hoiduda. Näiteks võimalike tõstetööde teostamine töökoha kõrval, mis võib olla töökoha täiendavaks ohuallikaks, liikuva töövahendid ja nendega seotud ohutegurid nn pimedate nurkade tõttu jne. Nende ja analoogiliste situatsioonide puhul tuleb tööde kavandamisel arvestada vastavaid ohutegureid ja võtta tarvitusele vajalikud ennetusabinõud.

- **teavet töökeskkonna igasugustest muudatustest, mis suurendavad töötaja poolt kasutatava või tema läheduses asuva töövahendi ohtlikkust.**

Antakse teavet neist töökeskkonna muudatustest, mis võivad suurendada töötaja kasutatava või tema läheduses asuva töövahendi ohtlikkust. Näiteks välistingimustes asuva kraana treppide libedaks muutumine ebasoodsate ilmastikuolude tõttu; ebasoodsate ilmastikutingimuste korral (näiteks tugev tuul) tõstetööde teostamine, metsalangetamistööd, ehitustööd katusel, mis võivad põhjustada löögi- või kukkumisohtu tuulepuhangute või tekkinud libeduse tõttu; suurenev oht mõne tööst põhjustatud haiguse (nt vibratsioonitõve) edasiarenemiseks halvenenud sisekliima tõttu jne.

- **juhiseid tegutsemiseks õnnetusohu korral.**

Selgitatakse, millised on selle töö või töövahendi võimalike õnnetusohude tunnused, mida peab töötaja tegema võimaliku õnnetuse tagajärgede leevendamiseks ja vältimiseks ning kuidas tegutseda pärast õnnetuse toimumist.

Osa vastavast teabest võib edastada töötajatele riskianalüüsi ja sisekontrolli tulemuste tutvustamise ning tööõnnetustest ja õnnetusohuolukordadest teavitamise kaudu. Kui tutvustada vastavat informatsiooni läbi töökeskkonnavolinike, -nõukogu liikmete ja töötajate usaldusisikute, nagu seda näeb kehtivas seadusandluses ette riskianalüüsi tutvustamise kord, võib osa olulisest informatsioonist kaotsi minna. Vastava informatsiooni sisaldumisel ohutusjuhendis on see välistatud.

Kirjaliku ja tööandja kinnitatud ohutusjuhendi olemasolu koos kõigi vajalike andmetega, mida ohutusalane juhendamine peaks hõlmama, aitab tagada põhjalikuma juhendamise. Kirjaliku ohutusjuhendiga on töötajal võimalus enne tööleasumist rahulikult tutvuda ja vajadusel seda töötamise ajal uuesti lugeda. Samuti ei ole kirjaliku ohutusjuhendi puhul juhendamise läbiviijal vaja muretseda, et mõni oluline nõue tervisekahjustuse või vigastuse ennetamiseks jääb töötajale edastamata. Tööandja kinnitatud kirjaliku ohutusjuhendi alusel juhendamise läbiviimise järgselt on hilisema võimaliku ohutusnõude rikkumise korral lihtsam välja selgitada, kas tegemist oli töötaja poolt talle teadaoleva nõude tahtliku rikkumisega või ei pruukinud töötaja sellisest nõudest üldse teadlik olla.

Põhilised peatükid, mis võiksid töövahendi ohutusjuhendis olla:

Töövahendi tehnilised andmed

Siin võiks lühidalt käsitleda töövahendi otstarvet. Anda vajadusel ülevaade vajalikest tarvikutest, mida tuleks töövahendiga kasutada. Tuua välja töövahendi põhilised tehnilised parameetrid.

Ohutusjuhised

Juhised ohutute töövõtete kohta, töö tegemisele esitatavate nõuete kohta ja nõuded isikukaitsevahendite kasutamiseks vastavalt riskianalüüsi tulemustele. Vajadusel keelatud töövõtete ülevaade, vältimaks võimalikku tervisekahjustust või vigastust. Informatsioon töökeskkonna kahjulike ohutegurite kohta, mis kaasnevad töövahendi kasutamisega, ja nende parameetrite arväärtused, nt müra-, vibratsiooni- või kiirgustase, gaasid (kas eraldi mõõdetuna või kasutusjuhendist väljatooduna). Sõltuvalt töövahendist üldised ohutusalased juhised kas elektriliste või pneumaatiliste töövahendite kasutamise kohta. Samuti võiks ohutusnõuete loetelus anda muud nõuded, mille eiramine on eelnevalt põhjendanud töö käigus töövahendite rikkumist või tööõnnetusi. Võimalikud ohud ja vead, mis võivad töövahendi kasutamisel esineda. Vajadusel kasutatavate ohumärgiste ülevaade, juhul kui nende kasutamine on riskianalüüsi tulemuste põhjal vajalik. Ülevaade kaitseseadistest ja nende toimimisest.

Arvesse tuleb võtta ka töökohta ümbritsevaid töökeskkonna ohutegureid. Samuti keskkonda, kus töövahendit kasutatakse. Näiteks rasketes ilmastikuoludes välitöödel kehtivad piirangud elektriliste töövahendite kasutamisele.

Teave töövahendi õige ja ohutu kasutamise kohta

Töövahendi kasutamisega seotud tööoperatsioonide kirjeldused, ergonoomiliselt õigete tööasendite ja -võtete ning täpsustavate ohutusnõuete kirjeldused. Viimased oleks otstarbekam välja tuua konkreetse tööoperatsiooni juures või korrata meenutamiseks nende olulisuse tõttu (nt järkamissae kiilunoa ja saeketta vaheline kaugus kiilunoa reguleerimise peatükis või mootorsaest kinnihoidmise nõuded mootorsaekäivitamise peatükis).

Juhised hooldustööde teostamiseks

Juhised hooldustööde teostamise kohta sellises töodemahus, mida töötaja peab ise tegema, sh olulisemad ohutusnõuded. Samuti käitumisviisid töövahendi kasutamisel tekkinud probleemide puhul: kuidas käituda, kellele teatada jne.

Ohutusjuhendis ei piisa üldsõnalisest nõudest, et enne töö alustamist on vaja veenduda töövahendi või töökooha korrasolekus. Tuleb selgitada, millele konkreetsetl tuleb töövahendi või töökooha kontrollimisel tähelepanu pöörata. Kui töövahendil on kaitseseadised, tuleb kontrollida nende olemasolu ja asendi sobivust alustatavaks tööks. Isikukaitselahendite kasutamise puhul ei sobi umbmäärane nõue kasutada isikukaitselahendeid, vaid tuleb anda juhised, millal ja millist isikukaitselahendit kasutada. Samuti tuleb enne töö alustamist veenduda oma riietuse sobivuses tehtavale tööle. Töövahendite liikuvate osade läheduses töötades tuleb jälgida, et riietus ei saaks liikuva osa külge kinni jääda. Selliste töövahendite puhul on töökinnaste kasutamine üldjuhul keelatud. Võib olla ka vajadus täpsustada, milliseid jalanõusid on töötajal vaja kanda. Ohutusjuhendis nõuete kirjeldamise täpsustamiseks on soovitatav tutvuda ka määruses „Töövahendi kasutamise töötervishoiu ja tööohutuse nõuded” esitatud nõuetega. Kasutus- või muus juhendis olevatele nõuetele tuleb lisada nõuded, mis arvestavad ettevõtte konkreetseid tingimusi töövahendi kasutamise töökohal. Peab jälgima, et ohutusjuhendis oleksid ainult need nõuded, mida on töötamise ajal võimalik ka tegelikult täita. Kui seal on mingi nõue, mille täitmisel tööd teha ei saagi ja mida nii töötaja kui tööandja teadmisel rikutakse, muudab see ohutusjuhendi teiste nõuete täitmise vajaduse töötaja jaoks kaheldavaks.

Töövahendi kasutusjuhend ohutusjuhendina

On arutletud, kas ohutusjuhendina võib kasutada töövahendi valmistaja poolt kaasa antud eestikeelset kasutusjuhendit. See tähendab, et tööandja kinnitab ettevõttes kasutatava ohutusjuhendina kasutusjuhendi.

Üldjuhul ei ole see õigustatud. Koosneb ju kasutusjuhend tavaliselt valdavalt nõuetest, mis on seotud masina seadistamise, kontrollimise ja muude tööde kirjeldamisega, millega selle töövahendi tavakasutaja kokku ei puutu. Samuti võib töövahendi kasutusjuhend olla mitmesse erinevasse keelde tõlgituna mahukas.

Kui ohutuse osa moodustab kasutusjuhendist väikese osa, on selle esiletoomine juhendamise käigus problemaatiline. Kasutusjuhendi kasutamist ohutusjuhendina võib raskendada asjaolu, et esineb valdkondi, kus töövahendid leiavad teistsugust rakendust, kui see on kirjeldatud kasutusjuhendis. Näiteks ehitusettevõttes, kus mootorsaage kasutatakse ehitustööl, pole vajadust tutvustada töötajatele metsatöö ohutusnõudeid, mida kasutusjuhend aga põhiliselt nii teksti kui ka rohkete piltide abil käsitleb.

Samas juhtudel, kui kasutusjuhendis kirjeldatud olud sarnanevad nende tööoludega, kus töövahendit kasutatakse, ja kasutusjuhend käsitleb suures osas neid ohutusnõudeid, on küll soovitatav kasutada juhendamiseks kasutusjuhendit ja kinnitada see ettevõtte ohutusjuhendina. Ei ole mõtet kasutusjuhendis olevat teksti koostatavasse ohutusjuhendisse ümber trükkida ning selgitavate piltide ülekandmine ohutusjuhendisse on aeganõudev ja tülikas.

Ohutusjuhendite arv – kas üks või mitu?

Töövahendite ohutusjuhendite koostamise eel võib ühe küsimusena üles kerkida koostatavate ohutusjuhendite ja nendega kaetud töövahendite arv. Mitme erineva töövahendi kasutamise ohutusnõuete käsitlemine ühes ohutusjuhendis on soovitatav ainult sel juhul, kui töötaja kasutab kõiki neid töövahendeid. Vastasel juhul peab ohutusjuhendis eristama need nõuded, mis on seotud töötaja tööga, temale mittevajalikest nõuetest. Arvesse peaks võtma kasutatavate töövahendite iseloomu ja hindama nende kokkusobitamise võimalust ühes juhendis. Mõnel juhul on otstarbekas koondada mitme erineva töövahendi kasutusnõuded ühte ohutusjuhendisse, nt köögiseadmed, lihtsamad käsitöövahendid. Pneumaatiliste ja elektriliste töövahendite või suuremate masinate puhul ei ole aga eriotstarbelistele töövahenditele esitatavate nõuete ühte juhendisse ühendamine otstarbekas, nt naelapüstolile, akutrellile ja mootorsaele. Küll on aga mõeldav erinevate akutrellide kasutamisele esitatavate nõuete käsitlemine ühes juhendis. Samas tuleks hinnata, kas erinevate tootjate valmistatud akutrellide kasutuspõhimõtted ja nendest tulenevad erinevused ohutusnõuete osas võimaldavad neid ühes ohutusjuhendis käsitleda või mitte. Samuti tuleks akutrelli või muu töövahendi kohta koostatud ühise ohutusjuhendi sisu kontrollida üle uue töövahendi, nt uuema akutrelli ostul. Kui ohutusjuhendi ja uue trelli kasutusjuhendi sisus esineb erinevusi, tuleks ohutusjuhendit täiendada ja selgelt sätestada, millise töövahendi kohta erinevad nõuded kehtivad.

Ohutusjuhendi koostamine töövahendi kasutusjuhendi puudumisel

Kasutusjuhendi puudumine on tüüpiline vanemate masinate puhul ja nende ohutusjuhendi koostamisel tuleb lähtuda ennekõike kasutamisel omandatud kogemustest, pannes kirja nõuded, mille järgimine tagaks tervisliku ja ohutu töötamise. Ohutusjuhendite koostamisel vanematele masinatele on levinud lähenemine, kus aluseks võetakse müügil olevaid või muude teabeallikate kaudu kättesaadavaid tüüpjuhendeid. Võttes aluseks tüüpjuhendi, tuleb arvestada, kuidas kajastab selles sisalduv informatsioon ettevõtte reaalsel olukorda: kas juhendis esitatud nõudmised töökeskkonna ja kasutatava töövahendi kohta on põhjendatud ning kas välja toodud töövahendite ja töökeskkonna kirjeldused sarnanevad nendega, mis on ettevõttes. Võttes aluseks tüüpjuhendi, tuleks kindlasti kaaluda selle vastavust konkreetsele töövahendile ja selle kasutamistingimustele ettevõttes.

Vastutus ohutusjuhendi sisu eest

Sõltumata ohutusjuhendi hankimise ja koostamise viisist, vastutab ohutusjuhendi sisu eest tööandja, kes selle kinnitas. Seetõttu tuleb enne ohutusjuhendi kinnitamist veenduda selle vastavuses tehtavale tööle või kasutatavale töövahendile. Kontrollige, kas ohutusjuhendi sisu on üheselt mõistetav ja kas selles esitatud nõudeid on võimalik praktikas rakendada.

Ohutusjuhendite säilitamine

Ohutusjuhendeid säilitatakse vastavalt ettevõttes kehtestatud korrale. Ohutusjuhend peaks olema kättesaadav juhendajatel ning samuti juhendite üle kontrolli pidava(te)l isiku(te)l. Töövahendi kohta olulisemaid ohutusnõudeid sisaldava lühiformatsiooni võib paigaldada ka töövahendiga töötamise koha kõrvale, samas otsesest nõuet selle paigaldamiseks ei ole.

Pädevustunnistus teatud töövahendite kasutamisel

Surve- ja tösteseadmete, liikurmasinate ja teiste suurema ohtlikkusega töövahendite kasutajatele peab tööandja korraldama põhjalikuma väljaõppe, andes töötajale nii teoreetilisi teadmisi kui võimaldades viimistleda praktilisi oskusi. Täpsemalt on nimetatud masinate kasutajate pädevusnõudeid käsitletud Tehnilise Järelevalve Ameti koduleheküljel www.tja.ee.

Kohustus ettevõttevälise pädevustunnistuse olemasolu kohta töötamiseks tösteseadmega ettevõtte siseterritooriumil peab „Masina ohutuse seaduse“ kohaselt olema praegu ainult kraana käitajal, kelle kraana kuulub registreerimisele Tehnilise Järelevalve Ameti poolt.

Soovitused, millele võiks pöörata tähelepanu ohutusalasel juhendamisel

Tuletage meelde – paljud tegevused, mida Te täna kerge vaevaga sooritate, nõudsid alguses palju kannatust. Kuidas oli, kui Te õppisite autoga sõitma, või, tuletades meelde lapsepõlve, kui kaua võttis Teil aega kingapaela sõlme sidumise õppimine?

Need näited kinnitavad:

- et ka lihtsamad asjad võivad tunduda väga keerulised, kui nad on uued;
- kord kuuldud juhiseid jääb sageli väheks, et osata sama hästi järele teha;
- töövõtted muutuvad automaatseteks ja kiiremateks üksnes praktiseerimise kaudu;
- juhendamisel – endale varasemast tuttava tööoperatsiooni käigu selgitamisel uuele töötajale – tuleks endale teadvustada kasutatavate töövõtete järjekorda, mida Te kogunud töötajana juba iseenesest automaatselt teostate, et osata viia töövõtete õige järjekord ka uue töötajani.

Uurige enne juhendamist uue töötaja eelnevaid teadmisi ja oskusi ning püüdke neid juhendamisel arvestada ja neile toetuda. Paljude talle teadaolevate nõuete kordamisel võib tema tähelepanu hajuda, mistõttu uuemad aspektid võivad märkamata jääda. Uute teadmiste sidumine olemasolevatega aitab kergemini uusi teadmisi omandada.

Innustage uusi töötajaid küsimusi esitama. Asju, millest saadakse raskesti aru, on keeruline omandada ja vajalikust olulisemat meelde jätta.

Informatsiooni edastamisel püüdke haarata võimalikult palju meeli. Kui midagi kuulata, selle kohta lugeda ja teksti selgitatavoid jooniseid vaadata, siis jääb omandatud informatsioon paremini meelde.

Vältige kiirustamist, sest oskust teostada töid kiiresti ja ohutute töövõtetega on võimalik omandada üksnes praktikaga. Stressivabas õhkkonnas on kogemuste omandamine kiirem.

Aeg, mille Te pühendate põhjalikule juhendamisele ja väljaõppele, on otstarbekalt kasutatud, sest edastatud teadmised on ohutute ja õigete harjumuste loomise nurgakiviks.

Olulisteks sammudeks juhendamisel on:

- juhendamise eesmärkide selge püstitamine ja nende põhjendamine;
- tööprotsessi teostamise ettenäitamine ja oma tegevuste põhjendamine: mida Te teete, miks Te seda teete; jälgige, et töötajal oleks sama vaateperspektiiv nagu Teil, see lihtsustab töövõtete järgimist;
- lasta uuel töötajal korrata eelnevalt näidatud tööoperatsioone ja selgitada tehtavat: selline teadmiste rakendamine aitab tõsta õpitu efektiivsust ja näitab, kas töötaja on omandanud vajalikud teadmised täies mahus;
- töötaja töösoorituste kontrollimine: korrigeerige esinevad vead ja öelge, mis oli tehtud õigesti;
- praktiseerimine väljaõppe käigus;
- uute töösoorituste kontrollimine, et välistada väärade töövõtete kasutamise harjumust.

Juhendamine ja väljaõpe muude tegevuste kohta või kokkupuute puhul töökeskkonna ohuteguritega

Müra ja vibratsioon

Müra või vibratsiooniga kokkupuutuvate töötajate ja töökeskkonnavolinike juhendamine ning väljaõpe peab hõlmama eelkõige järgmist:

- müra ja vibratsiooni kahjulik mõju tervisele;
- müraga seotud kuulmiskahjustuste ja vibratsioonist põhjustatud tervisekahjustuse varajane avastamine ja nendest teatamine;
- töötajate tervisekontrolli vajalikkus ja selle läbiviimise kord;
- müra ja vibratsiooni mõõtmise ning terviseriskide hindamise tulemused ettevõttes;
- müra ja vibratsiooni piirnormid ning abinõude rakendusväärtused;
- töökohas mürast ja vibratsioonist tulenevate terviseriskide vältimiseks või vähendamiseks rakendatavad abinõud;
- kuulmiskaitsevahendite nõuetekohane kasutamine;
- töövahendite kasutamine sellisel viisil, et minimeerida kokkupuude nende tekitatava müraga (ohutud töövõtted, töökorraldus, isikukaitsevahendite kasutamine).

Ohtlike kemikaalide ja neid sisaldavate materjalide kasutamine

Tööandja peab tagama, et töötajad on teadlikud tööl kasutatavate ohtlike kemikaalide ja neid sisaldavate materjalide

- võimalikust mõjust tervisele;
- toime vähendamiseks kasutatavatest asjakohastest isikukaitsevahenditest;
- riskianalüüsi tulemustest;
- ohutuskaardi andmetest;
- sisalduse mõõtmise tulemustest töökeskkonna õhus ja piirnormidest;
- kasutamisel tööd reguleerivatest õigusaktidest.

Tööandja peab tagama töötajatele ohutust tagavate töövõtete rakendamise väljaõppe.

Biooloogilistest ohuteguritest mõjutatud töökeskkond

Töötajat ja töökeskkonnavolinikku peab teavitama ja juhendama kõige selle osas, mis puudutab töökeskkonna terviseriske ja ettevaatusabinõusid bioloogiliste ohutegurite mõjust hoidumiseks, hügieeninõudeid, isikukaitsevahendite kasutamist, ohuolukorra vältimist ja tegutsemist õnnetusohu korral.

Töötajate väljaõpe viiakse läbi enne bioloogiliste ohuteguritega töö alustamist ja vajadusel perioodiliselt. Kui tekivad uued terviseriskid, tuleb töötajaid sellest täiendavalt teavitada.

Biooloogiliste ohutegurite käsitlemiseks peab tööandja koostama ja kinnitama kirjalikud juhised ning tagama, et need oleksid töötajatele kättesaadavad ja vajadusel nähtavale kohale välja pandud. Töökohale tuleb välja panna kirjalik tegevuskava, kuidas toimida tõsise õnnetusjuhtumiohu korral ning mida võtta ette õnnetuse tagajärgede vältimiseks ja likvideerimiseks, kui oht on põhjustatud bioloogiliste ohutegurite poolt.

Juhul kui ettevõttes on toimunud õnnetus või ohuolukord, millega võib kaasneda bioloogilise ohuteguri levimine töökeskkonda ja töötajate nakatumine, peab tööandja informeerima sellest viivitamatult töötajaid ja töökeskkonnavolinikku. Toimunud õnnetusest, selle põhjustest, võimalikest tagajärgedest ja rakendatavatest kaitseabinõudest peab tööandja teatama töötajatele ja töökeskkonnavolinikule nii kiiresti kui võimalik.

Kantserogeensete ja mutageensete kemikaalide käitlemine

Tööandja peab kantserogeenide või mutageenidega kokkupuutuvatele töötajatele tagama asjakohase väljaõppe, mis peab hõlmama eelkõige järgmist:

- kantserogeenide ja mutageenide tervistkahjustava toime tundmine, sealhulgas tervisekahjustuse riski suurenemine suitsetamisel;
- kantserogeenide ja mutageenidega kokkupuute vältimiseks rakendatavad ohutusabinõud;
- kasutatavate ohumärgiste tundmine;
- ettevõttes kehtestatud tööhügieeninõuded;
- isikukaitsevahendite, sh kaitseriietuse kasutamise eesmärk ja kord;
- tegutsemisjuhised ohtliku olukorra tekkimisel.

Väljaõpet tuleb korrata, kui tööprotsessis tehakse olulisi muudatusi, mis puudutavad kasutatavaid kantserogeene või mutageene, seadmeid või tehnoloogiat.

Kui ettevõttes kasutatakse kantserogeene või mutageene sisaldavaid seadmeid või konteinereid, peab tööandja nendest töötajaid teavitama ja tagama, et kõik neid aineid sisaldavad seadmed, konteinerid ja pakendid kannaksid selgelt loetavat mürgisust ja hästi nähtavaid hoiatusmärke. Samuti peab tööandja koostama ja kinnitama kirjalikud juhised kantserogeenide ja mutageenide käitlemiseks ning tagama, et need oleksid töötajatele kättesaadavad ja vajadusel nähtavale kohale välja pandud.

Asbestitööd

Tööandja peab töötajaid ja töökeskkonnavolinikku teavitama:

- töökeskkonna riskianalüüsi tulemustest;
- töökoha õhu asbestikiudude sisalduse mõõtmistulemustest;
- töökoha asbestiga kokkupuute piirnormi ületamisest ja selle võimalikest põhjustest;
- abinõudest, mida piirnormi ületamisel rakendatakse.

Tööandja korraldab asbestitöö tegijatele enne esmakordset tööleasumist väljaõppe, mille sisu ja maht peavad olema kooskõlas tehtava töö laadiga. Väljaõppe kestus on vähemalt 8 tundi ja sellel tuleb käsitleda järgmisi teemasid:

- asbesti tervistkahjustav toime ja tervisekahjustuse riski suurendavad tegurid, sh suitsetamine;
- asbesti sisaldavate toodete ja materjalide liigid, nende tuvastamine;
- tegevused, mille käigus võidakse asbestitolmuga kokku puutuda;
- asbestitöö kavandamine ja töökava koostamine;
- juhised tegutsemiseks, kui töö käigus avastatakse ootamatult asbesti sisaldavaid materjale või neid kahjustatakse;
- ohutud töövõtted, kaitsevahendid, kasutatavad ohumärgistused;
- hingamiskaitsevahendite otstarve, sortiment, valimine ja kasutamine;
- asbestitöö hügieeninõuded;
- saastest puhastamine;
- jäätmete kõrvaldamine;
- tervisekontrolli kord;
- lammutamise ja asbesti eemaldamise tehnika, vajadusel koos praktiliste harjutustega.

Isikukaitsevahendid

Isikukaitsevahendite väljastamisel töötajatele tuleb korraldada isikukaitsevahendite kasutamise väljaõpe, vajadusel näitliku kasutamisega. Töötajat tuleb teavitada terviseriskidest, mis kaasnevad kaitsevahendi mittekasutamisega. Väljaõppe teostamisel arvestatakse isikukaitsevahendite kasutusjuhendeid, isikukaitsevahendite kasutamise korda ettevõttes ja riskianalüüsi tulemusi. Töötaja peab saama juhiseid isikukaitsevahendite regulaarseks kontrollimiseks ja hooldamiseks. Väljaõppe käigus tuleb töötajaid teavitada, kus ja millistes tingimustes tuleb isikukaitsevahendeid hoida, sh pärast tööpäeva lõppu. Kui asjaolud nõuavad, et sama isikukaitsevahendit kasutab mitu töötajat, tuleb teavitada töötajaid abinõudest, mida tuleb rakendada, et see ei tekitaks kasutajatele tervise- või hügieeniprobleeme.

Tegevusalade ja tööde loetelu, mille puhul võib olla vajalik kasutada isikukaitsevahendeid, on esitatud Vabariigi Valitsuse määruse nr 12 „Isikukaitsevahendite valimise ja kasutamise kord” lisa 3.

Töökoha need ohualad, kus isikukaitsevahendi kasutamine on kohustuslik, tuleb märgistada asjakohaste ohutusmärgistega.

Ohumärguanded

Töötajaid ja töökeskkonnavolinikke peab olema teavitatud kõigist töö kasutatavatest, muudetavatest või uutest kasutusele võetavatest ohumärgistest, sõltumata sellest, kas tegemist on hoiatusmärgisega või mõne optilise või akustilise hoiatusseadisega. Töötajatele tuleb korraldada juhendamine ohumärgise tähenduse ja selle mõjupiirkonnas kehtivate käitumisreeglite kohta.

Kuvariga töötamine

Iga töötaja peab saama vajaliku juhendamise ja väljaõppe enne kuvariga tööleasumist ning ka pärast oluliste muutuste tegemist töötamiskohal.

Raskuste käsitsi teisaldamine

Tööandja peab teavitama töötajaid kõigist teisaldamistöoga seotud ohtudest, sealhulgas raskuse massist ja raskuskeskme asukohast, kui raskus on ekstsentriline.

Tööandja peab tagama, et töötajat juhendatakse enne tema tööle lubamist töökohal, kus tema tööülesannete hulka kuulub raskuste teisaldamine, tehniliste abivahendite õigest kasutamisest ja teisaldamisega seotud ohtude vältimisest, arvestades sotsiaalministri 27. veebruari 2001. a määruse „Raskuste käsitsi teisaldamise töötervishoiu

ja tööohutuse nõuded” §-s 5 loetletud ohutegureid, ning et töötaja saaks väljaõppe õigete töövõtete kasutamise kohta.

Asjakohase juhendamise peab saama ka töötaja, kelle igapäevaste tööülesannete hulka teisdustöö ei kuulu.

Töötajate juhendamist ja väljaõpet võib läbi viia ainult tööandja määratud pädev isik.

Rase või rinnaga toitev naistöötaja

Tööandja on kohustatud teavitama naistöötajat riskihindamise tulemustest ja temale ohutu töökeskkonna tagamiseks rakendatavatest abinõudest.

Plahvatusoht, õnnetusjuhtum

Töötajad peavad olema teavitatud nendest töökohtadest, kus esineb või võib tekkida plahvatusohtlik keskkond. Juhendamise ja väljaõppe teostamise käigus tuleb käsitleda tegureid, mis soodustavad plahvatusohtliku keskkonna teket ja võimaliku plahvatusega kaasnevate tagajärgede ulatust. Töötajatele tuleks tutvustada plahvatuskaitse dokumenti, mis sisaldab nii plahvatuse riskianalüüsi tulemusi kui ka nende alusel koostatud tegevuskava. Viimases nähakse ette rakendatavad abinõud plahvatusriski ärahoidmiseks või vähendamiseks.

Töötajatele peavad olema antud juhised töö peatamiseks ja ohualalt lahkumiseks tõsise ja vältimatu õnnetusohu tekkimisel. Edastatud peavad olema käitumisjuhised (töö)õnnetuse või selle ohu puhul, sh tööandja ja kaastöötajate teavitamise kord, töövahendite seiskamise ja väljalülitamise kord.

Töötajaskond peab olema teavitatud töötajatest, kes vastutavad inimeste ohualast väljaviimise ja päästetööde tegemise eest. Nende töötajate arv, väljaõppe ja nende käsutuses olev varustus peavad vastama ettevõtte suurusele ja ohu eripärale.

Kuna plahvatusohutuse valdkond kuulub päästeameti järelevalve alla, siis tuleks juhendamise ja väljaõppe teostamisel arvestada ka nende nõudmisi. Täpsemalt saab nendega tutvuda siseministri 8. augusti 2000. a määruses nr 55 „Tuleohutuse üldnõuded”.

Kontrollige oma juhendamise ja väljaõppe korraldamise efektiivsust käesoleva küsimustikuga:

Kas Teie ettevõttes korraldatakse töötajate juhendamist:

- uutele töötajatele (sh renditööjõud, ajutised töötajad, endised töötajad, kes asuvad uuesti tööle)?
 jah osaliselt ei
- töötaja ümberpaigutamisel teisele tööle või tema tööülesannete muutmisel?
 jah osaliselt ei
- tehnoloogia või töövahendite vahetamisel või uuendamisel?
 jah osaliselt ei
- tööohutusnõuete rikkumisel?
 jah osaliselt ei
- töökorralduse muutmisel või kui töötaja töös on olnud kolmest kuust pikem vaheaeg?
 jah osaliselt ei
- Kas kollektiiv on teadlik uue töötaja tööleasumisest?
 jah osaliselt ei
- Kas uusi töötajaid tutvustatakse isiklikult töid juhtivatele isikutele, tulevastele kaastöötajatele, töötervishoiu ja tööohutuse eest vastutavatele isikutele?
 jah osaliselt ei
- Kas määratakse pädev juhendaja, kes vastutab uue töötaja esmajuhendamise ja väljaõppe eest ning abistab teda uuel töökohal?
 jah osaliselt ei
- Kas on planeeritud ressursse (sh aega) uue töötaja juhendamiseks ja väljaõppeks?
 jah osaliselt ei

- Kas peetakse töötajate juhendamise, väljaõppe ja iseseisvale tööle lubamise registrit?

jah osaliselt ei

Kas juhendamine on kohandatud:

- töötaja eelteadmistele (püütakse välja selgitada, millised teadmised on tööle asuval töötajal)?

jah osaliselt ei

- uue töötaja võimetele võtta vastu informatsiooni?

jah osaliselt ei

Kas juhendamisel on arvestatud töötaja keeleoskust?

jah osaliselt ei

Kas juhendamist teostatakse võimalikult näitlikult ja edastatav informatsioon on konkreetne (töövahendite, tööoperatsioonide õige näitlik kasutamine)?

jah osaliselt ei

Kas uued töötajad saavad esitada küsimusi?

jah osaliselt ei

Kas kontrollitakse, kas õpitu leiab väljaõppe ajal rakendust?

jah osaliselt ei

Kas töötajad saavad tagasisidet oma töösaavutuste ja ebaõnnestumiste kohta?

jah osaliselt ei

Kas töötajaid teavitatakse ettevõtte töökorraldusest ja sisekorraeskirjadest?

jah osaliselt ei

Kas uutele töötajatele tutvustatakse ettevõtet, selgitatakse ettevõttes teostatavaid tegevusi ja töötaja rolli selles?

jah osaliselt ei

Kas uusi töötajaid teavitatakse ettevõtte spetsiifilistest ohtudest ja abinõudest ohtude vähendamiseks või vältimiseks (nt töökeskkonna ohutegurid, ohumärguanded, liikumisteed, seadmed ja töövahendid)?

jah osaliselt ei

Kas töötajaid informeeritakse sellest,

- missuguseid isikukaitsevahendeid millistel töökohtadel tuleb kasutada?

jah osaliselt ei

- kuidas tuleb isikukaitsevahendeid kasutada?

jah osaliselt ei

Kas töötajaid informeeritakse käitumisreeglitest õnnetusjuhtumite puhul (sh esmaabivahendite asukohad, telefonid)?

jah osaliselt eii

Kas töötajaid informeeritakse käitumisjuhistest tulekahju korral (alarm, käitumine alarmi rakendamisel, tulekustutite asukohad ja nende kasutamise juhised, päästenumbrid, evakuatsiooniteed, kogunemiskohad)?

jah osaliselt ei

Gonsiori 29, 10147 Tallinn
Tel. 626 9400
Faks. 626 9404

www.ti.ee